

V Konferencja Historii Morskiej i Rzecznej w Gdańsku – 5–6 kwietnia 2019 r.

W dniach 5–6 kwietnia 2019 r. odbyła się w Gdańsku V Konferencja Historii Morskiej i Rzecznej organizowana przez Naukowe Koło Doktorantów Historii Uniwersytetu Gdańskiego. Na Wydziale Historycznym tej uczelni zebrali się przybyli z całej Polski studenci i doktoranci, których zainteresowania wiążą się z dziejami relacji człowieka z morzami i innymi akwenami.

Tradycja organizacji wydarzenia sięga roku 2012, kiedy zainicjowano pierwszą konferencję pod hasłem „Spoza mórz i rzek”. Od drugiej edycji (2013) impreza ma charakter biennale, będącego spotkaniem historyków wielu specjalności, którzy realizują temat przewodni w różnych ujęciach. Tegoroczne obrady odbywały się przy współpracy Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego z Instytutem Konfucjusza oraz pod patronatem Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni i Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

W programie konferencji, nie licząc wykładów inauguracyjnych, znalazło się

50 referatów zaprezentowanych w ramach kilku paneli tematycznych. Wygłosili je pracownicy 14 jednostek naukowych z kraju, również tak odległych od morza, jak Lublin, Kraków czy Wrocław. Przeważali reprezentanci nauk historycznych, ale nie brakowało również badaczy nauk przyrodniczych, prawa czy filologii klasycznej i polskiej. Tematyka referatów oprócz miejsca morza i rzek w historii politycznej i militarnej lub kultury materialnej związanej z morzem dotyczyła gospodarki wodnej oraz życia codziennego ludzi morza.

Wykłady inauguracyjne wygłoszone zostały w auli Wydziału Historycznego przez prof. dr hab. Beatę Możejko (*Życie codzienne na pokładzie statku, dole i niedole średniowiecznych marynarzy*) oraz dr. Jana Daniluka (*Obozy jenieckie Kriegsmarine*).

Panele problemowe, oprócz poszczególnych epok historycznych, dotyczyły zagadnień poświęconych inżynierii hydrotechnicznej, ekspedycjom i badaniom morskim, działaniom wojennym na morzach i rzekach w XX w., archeologii czy historii sztuki. Osobny panel pt. „Od jedwabnego szlaku do Belt and Road” przygotowano we współpracy z Instytutem Konfucjusza i tam też został przeprowadzony; tematyka prezentowanych na nim wykładów oscylowała wokół żeglugi, gospodarki wodnej i tradycji związanych z wodą w Chinach.

W panelu technicznym szczególnie wyróżnił się referat mgr. Mateusza Kubickiego z Uniwersytetu Gdańskiego pt. *Trawlery rufowe eksploatowane w polskiej, państwowej flocie kutrowej w latach 1974–2001*. Autor przedstawił wnikliwą analizę polskiej gospodarki rybnej i strukturę połowów z trawlerów oraz regulacje formalne dotyczące floty w omawianym okresie; omówił także konstrukcje najpopularniejszych statków tego rodzaju. Kolejny referent, mgr. Zachariasz Mosakowski, przybliżył w referacie *Typy młynów wodnych na rzekach w Polsce – założenia tworzonej bazy CeBaDoM* projekt Centralnej Bazy Danych o Młynach w Polsce, która powstaje w ramach

projektu Otwartych Zasobów w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych – konsorcjum szesnastu polskich instytutów naukowych i bibliotek¹. Referent omówił cel powołania bazy, oprogramowanie, które będzie środowiskiem pracy jej twórców, strukturę metadanych i budowę sygnatury obiektu w bazie.

Panel dotyczący starożytności otworzyło wystąpienie mgr. Artura Turowskiego z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II pt. *Taktyka, organizacja i sposoby finansowania floty ateńskiej w świetle wybranych źródeł antycznych*. Autor skupił się głównie na finansowych aspektach utrzymywania floty przez Ateny, ze szczególną emfazą wskazując warstwy najbardziej obciążone podatkami z tego tytułu. Przytaczał wiele przykładów ze źródeł, przedstawiając je – co ważne – w oryginalnej greckiej pisowni i na bieżąco przekładając na język polski. Kolejna referentka, lic. Urszula Laska z Uniwersytetu Wrocławskiego, przybliżyła słuchaczom historię podróży i przedsięwzięć budowlanych cesarza Hadrianiana. Panel zakończyło wystąpienie lic. Oskara Kowalskiego z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który przedstawił referat pt. *Miejsce morza w średniowiecznej kronice uniwersalnej na przykładzie „Kroniki papieży i cesarzy” Marcina Polaka*. Omówił w nim różne sposoby przedstawiania tematu wody i jej symboliki w dziele trzynastowiecznego duchownego, zwracając również uwagę na zawarte w niej przekłamanie historyczne.

Wiele miejsca poświęcono na konferencji obyczajowości i życiu codziennemu w kontekście morza. Przedmiotem zainteresowania badaczy były nie tylko obrzędy i wydarzenia symboliczne (np. poruszany w referacie mgr. Igora Niewiadomskiego

¹ Jej upowszechnienie odbywa się na modernizowanej obecnie platformie „Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych” (<http://rcin.org.pl/>, dostęp: 1 grudnia 2019) w ramach realizacji projektu pn. „Otwarte Zasoby w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych (OZwRCIN)” finansowanego z Funduszy Europejskich i budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa”, poddziałanie 2.3.1: „Cyfrowe udostępnianie informacji sektora publicznego ze źródeł administracyjnych i zasobów nauki”, Grant Nr POPC.02.03.01-00-0029/17.

z Uniwersytetu Warszawskiego *Propagandowy wymiar Zaślubin z Morzem w Pucku z 10 lutego 1920 roku i w Kołobrzegu z 18 marca 1945 roku. Próba porównania*), ale też literatura (mgr Mikołaj Paczkowski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza wygłosił referat pt. *Na rzekę po przygodę. Polska literatura rzeczna w dwudziestoleciu międzywojennym*) czy nawet problematyka żywienia (mgr Marta Pietruszka z Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawiła interdyscyplinarne studia nt. diety średniowiecznych i nowożytnych marynarzy). Stanowi to dowód na coraz bardziej rozszerzające się perspektywy badań i docenienie miejsca historii życia codziennego pomiędzy innymi specjalizacjami dyscypliny.

Reasumując, należy powiedzieć, że przedsięwzięcie doktorantów z Uniwersytetu Gdańskiego wyróżnia się na tle innych konferencji poświęconych morzu – szeroki zakres tematyczny pozwala dzielić się wynikami badań młodym naukowcom i pasjonatom zagadnień wodnych z wielu różnych dziedzin. Choć wydarzenie to organizują historycy, to przewidziano możliwość współpracy z przedstawicielami innych specjalności, co stanowi doskonały przykład interdyscyplinarnego podejścia, dzięki któremu łatwiej o tworzenie w nauce nowych wartości. ■

Zachariasz Mosakowski
(Warszawa)